

Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23:KU13

Ökad insyn i ägandet av radio- och tv-företag

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i radio- och tv-lagen och lag om ändring i lagen om elektronisk handel och andra informationsområdeslagstiftningens tjänster, med en ändring av redaktionellt slag.

Förslagen innebär att kretsen av leverantörer av medietjänster som enligt dessa lagar ska se till att mottagare av deras tjänster har tillgång till viss information ska utvidgas till att omfatta även leverantörer av medietjänster som sänder sökbar text-tv, kommersiell radio, ljudradio där inget tillstånd krävs och ljudradio där regeringen meddelar tillstånd samt tillhandahåller beställradio som finansieras med public service-avgiften.

Vidare innebär förslagen att den information som ska lämnas utökas till att avse också information om leverantörens ägare och ägarstruktur.

Förslagen innebär även att Myndigheten för press, radio och tv ska ha tillsyn över att leverantörer följer kravet på information om ägarförhållanden. Myndigheten ska även få besluta om sanktion om kravet på information om ägarförhållanden inte följs.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2023.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår ett motionsyrkande om en uppföljning av förslagen.

I betänkandet finns en reservation (C).

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:262 Ökad insyn i ägandet av radio- och tv-företag.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden.....	5
Ökad insyn i ägandet av radio- och tv-företag och uppföljning	5
Reservation	9
Uppföljning, punkt 2 (C)	9
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	10
Propositionen	10
Följdmotionen	10
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Ökad insyn i ägandet av radio- och tv-företag**

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster med den ändringen att 8 § första stycket andra meningen ska utgöra andra stycket i denna paragraf och de andra och tredje styckena ska utgöra de tredje och fjärde styckena i paragrafen,

2. lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:262 punkterna 1 och 2.

2. **Uppföljning**

Riksdagen avslår motion

2022/23:7 av Malin Björk (C).

Reservation (C)

Stockholm den 15 november 2022

På konstitutionsutskottets vägnar

Ida Karkiainen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ida Karkiainen (S), Erik Ottoson (M), Matheus Enholm (SD), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Ulrik Nilsson (M), Per-Arne Håkansson (S), Malin Danielsson (L), Amalia Rud Pedersen (S), Susanne Nordström (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Malin Björk (C), Lars Englund (M), Jan Riise (MP), Lars Johnsson (M) och Peter Hedberg (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas proposition 2021/22:262 Ökad insyn i ägandet av radio- och tv-företag. I propositionen föreslår regeringen ändringar i radio- och tv-lagen (2010:696) och i lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om proposition.

Under beredningen av ärendet har konstitutionsutskottet noterat en felaktig styckesindelning i regeringens redovisning av den nuvarande lydelsen av 8 § i förslaget till lag om ändring i lagen om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster. Vidare har utskottet noterat fel i nuvarande lydelse i 2 kap. 1 § och 17 kap. 3 § i förslaget till lag om ändring i radio- och tv-lagen. Den felaktigt återgivna lagtexten i detta lagförslag behöver dock inte åtgärdas eftersom regeringen föreslår en ny lydelse av paragraferna.

I betänkandet behandlas även en följdmotion med anledning av propositionen.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnar regeringen förslag som syftar till att öka insynen i radio- och tv-företag.

Enligt förslagen ska kretsen av leverantörer av medietjänster som enligt dessa lagar ska se till att mottagare av deras tjänster har tillgång till viss information utvidgas till att omfatta även leverantörer av medietjänster som sänder sökbar text-tv, kommersiell radio, ljudradio där inget tillstånd krävs och ljudradio där regeringen meddelar tillstånd samt tillhandahåller beställradio som finansieras med public service-avgiften. Regeringen föreslår även att den information som ska lämnas utökas till att avse också information om leverantörens ägare och ägarstruktur.

Vidare föreslår regeringen att Myndigheten för press, radio och tv ska ha tillsyn över att leverantörer följer kravet på information om ägarförhållanden. Myndigheten ska även få besluta om sanktion om kravet på information om ägarförhållanden inte följs. Regeringen föreslår också att viss tillsyn som i dag utövas av Konsumentombudsmannen flyttas till Konsumentverket.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2023.

Utskottets överväganden

Ökad insyn i ägandet av radio- och tv-företag och uppföljning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lagändringar med en ändring av redaktionellt slag och avslår ett motionsyrkande om en uppföljning av förslagen. Lagändringarna innebär i huvudsak att kretsen av leverantörer av medietjänster som ska lämna viss information till mottagarna utvidgas och att omfattningen av den information som ska lämnas utökas.

Jämför reservationen (C).

Gällande rätt

I 2 kap. 1 § första stycket radio- och tv-lagen (2010:696) finns bestämmelser som innebär att programföretag som sänder tv och leverantörer av beställ-tv ska se till att mottagare av deras tjänster alltid och på ett enkelt sätt ska ha tillgång till namnet på leverantören av medietjänster, adressen där leverantören är etablerad, uppgifter om leverantören (däribland e-postadress och webbplats), och behörig tillsynsmyndighet.

Det anges i 2 kap. 1 § andra stycket radio- och tv-lagen att för leverantörer av beställ-tv gäller även 8 § lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster (nedan e-handelslagen).

Enligt 16 kap. 4 § radio- och tv-lagen har Konsumentombudsmannen tillsyn över att kraven på information enligt 2 kap. 1 § följs.

Av 17 kap. 3 § radio- och tv-lagen följer att om en leverantör som sänder tv eller tillhandahåller beställ-tv inte lämnar sådan information som krävs enligt radio- och tv-lagen ska bl.a. sanktionssystemet enligt marknadsföringslagen, med undantag för bestämmelserna om marknadsstörningsavgift, tillämpas.

En leverantör av beställ-tv eller beställradio ska förutom radio- och tv-lagen även följa e-handelslagens bestämmelser.

I 8 § e-handelslagen finns bestämmelser som till stor del motsvarar 2 kap. 1 § radio- och tv-lagen. Regleringen i 8 § innebär att en tjänsteverantör som tillhandahåller informationssamhällets tjänster ska se till att tjänstemottagare och myndigheter har tillgång till viss information om leverantören på ett enkelt, direkt och stadigvarande sätt. I 8 § fjärde stycket anges att i fråga om leverantörer av beställ-tv gäller även 2 kap. 1 § radio- och tv-lagen.

Bestämmelsen om informationsplikt enligt 2 kap. 1 § radio- och tv-lagen är en del av Sveriges genomförande av det s.k. AV-direktivet.¹

AV-direktivet har reviderats genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1808 av den 14 november 2018 om ändring av direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktivet om audiovisuella medietjänster), mot bakgrund av ändrade marknadsförhållanden (nedan ändringsdirektivet).

Enligt ändringsdirektivet får medlemsstaterna föreskriva att leverantörer av audiovisuella medietjänster under deras jurisdiktion ska tillhandahålla information om ägarstruktur, inbegripet leverantörens verkliga ägare.

Propositionen

I propositionen konstaterar regeringen bl.a. att ägare av en leverantör av medietjänster har stora möjligheter att påverka vilken typ av innehåll och information som förmedlas. Enligt regeringen kan information om en sådan leverantörs ägare ge användare av en medietjänst möjlighet att värdera innehållet och trovärdigheten i tjänsten. I förlängningen kan sådan information innebära att förutsättningarna för yttrandefriheten och den fria åsiktsbildningen stärks eftersom användaren ges förutsättningar att bilda sig en uppfattning om innehållet utifrån dess avsändare.

Regeringen bedömer att det finns ett behov och ett allmänt intresse av att användare på ett enkelt sätt kan få information om vem som äger en leverantör av medietjänster för att på så sätt kunna värdera det innehåll som förmedlas. Vidare konstaterar regeringen att enligt nuvarande ordning omfattas endast programföretag som sänder tv och leverantörer av beställ-tv av skyldigheten att lämna information enligt 2 kap. 1 § radio- och tv-lagen. Enligt regeringen gör sig dock samma skäl för och behov av en bestämmelse om transparens i ägarförhållanden gällande för de flesta andra leverantörer av medietjänster. Detsamma gäller enligt regeringen övriga krav på information om leverantören som anges i bestämmelsen.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen ändringar i radio- och tv-lagen som i huvudsak innebär dels att omfattningen av den information som ska lämnas utökas, dels att kretsen av leverantörer som ska lämna information enligt den bestämmelsen utvidgas.

Regeringen föreslår sålunda att det införs ett tillägg i 2 kap. 1 § som innebär att den information som ska lämnas enligt den bestämmelsen utökas till att omfatta även information om vem som äger leverantören av medietjänster, leverantörens ägarstruktur och, i förekommande fall, ägarens organisationsnummer. Med information om leverantörens ägarstruktur avses information om huruvida ägaren ingår i en koncern eller någon annan form av organiserat

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster).

nära samarbete. Om en leverantör har flera ägare ska informationen om ägarstruktur avse även vilken ägare eller grupp av ägare som har ett betydande inflytande över leverantören. (Se prop. 2021/22:262 s. 28.)

Vidare föreslår regeringen att 2 kap. 1 § ändras så att skyldigheten att lämna information enligt den bestämmelsen, utöver programföretag som sänder tv och leverantörer av beställ-tv, även ska omfatta leverantörer av medietjänster som

1. sänder sökbar text-tv
2. sänder kommersiell radio
3. sänder ljudradio där inget tillstånd krävs
4. sänder ljudradio där regeringen meddelar tillstånd
5. tillhandahåller beställradio som finansieras med public service-avgiften.

Regeringen föreslår också att det av radio- och tv-lagen respektive e-handelslagen ska framgå att även leverantörer av beställradio som finansieras med public service-avgiften omfattas av informationskravet i 2 kap. 1 § radio- och tv-lagen respektive 8 § e-handelslagen.

Regeringen föreslår även en ändring i 16 kap. 3 § radio- och tv-lagen som innebär att Myndigheten för press, radio och tv ska ha tillsyn över att det nya kravet på information om ägarförhållanden i 2 kap. 1 § följs. Vidare föreslår regeringen en ändring i 16 kap. 4 § om att Konsumentverket, i stället för Konsumentombudsmannen, ska ha tillsyn över att övriga krav på information i 2 kap. 1 § följs.

Regeringen föreslår också att det införs en ny bestämmelse i 17 kap. 3 a § radio- och tv-lagen som innebär att om en leverantör inte lämnar sådan information om ägarförhållanden som föreskrivs i 2 kap. 1 § ska Myndigheten för press, radio och tv få besluta om de förelägganden som behövs i enskilda fall för att bestämmelsen ska följas. Enligt förslaget ska ett sådant beslut om föreläggande få förenas med vite. Vidare föreslår regeringen att 20 kap. 4 § radio- och tv-lagen ändras så att det framgår av bestämmelsen att beslut av Myndigheten för press, radio och tv om föreläggande som har förenats med vite får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Motionen

I kommittémotion 2022/23:7 av Malin Björk (C) begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska följa upp hur regeringens förslag har fungerat. Motionären välkomnar förslagen i propositionen, men menar att förslaget om tillsyn och sanktion är väl vagt samt att det borde innehålla även en granskningsfunktion vid överlåtelse eller utländska direktinvesteringar i svenska medieföretag.

Enligt motionären är det med tanke på säkerhetsläget mycket angeläget att följa upp om förslagen i propositionen verkligen fungerar och uppnår avsedd effekt. Motionären anser att en sådan uppföljning bör initieras snart efter att

förslagen har trätt i kraft för att det ska vara möjligt att snabbt se vad som kan behöva åtgärdas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom de överväganden som redovisas i propositionen och anser därför att riksdagen, med en ändring av redaktionellt slag, bör anta regeringens förslag till ändring i lagen om elektronisk handel och andra samhällets tjänster samt förslag till ändring i radio- och tv-lagen.

Utskottet ser inte skäl att ta initiativ till en uppföljning av förslagen och avstyrker motionsyrkandet.

Reservation

Uppföljning, punkt 2 (C)

av Malin Björk (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:7 av Malin Björk (C).

Ställningstagande

Jag välkomnar förslagen i propositionen men anser att förslaget om tillsyn och sanktion är väl vagt samt att det borde innehålla även en granskningsfunktion vid överlåtelser eller utländska direktinvesteringar i svenska medieföretag.

Med tanke på säkerhetsläget är det mycket angeläget att följa upp om förslagen i propositionen verkligen fungerar och uppnår avsedd effekt. En sådan uppföljning bör initieras snart efter att förslagen har trätt i kraft för att det ska vara möjligt att snabbt se vad som kan behöva åtgärdas.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:262 Ökad insyn i ägandet av radio- och tv-företag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696).

Följdmotionen

2022/23:7 av Malin Björk (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp hur de förslag som nu presenteras av regeringen fungerat och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §¹

När en tjänsteleverantör tillhandahåller informationssamhällets tjänster ska leverantören ge information om sitt namn, sin adress i etableringsstaten och sin e-postadress samt i förekommande fall

1. organisationsnummer,
2. registreringsnummer för mervärdesskatt, och
3. behörig tillståndsmyndighet.

Om en tjänsteleverantör bedriver reglerad yrkesverksamhet ska informationen även omfatta uppgifter om

1. yrkestitel och den stat där denna erhållits,
2. den yrkesorganisation eller liknande där tjänsteleverantören är registrerad, och
3. de bestämmelser som är tillämpliga på yrkesverksamheten och sättet att få tillgång till dem.

Informationen ska finnas tillgänglig för tjänstemottagare och myndigheter på ett enkelt, direkt och stadigvarande sätt.

I fråga om leverantörer av beställ-tv gäller även 2 kap. 1 § radio- och tv-lagen (2010:696).

I fråga om leverantörer av beställ-tv och leverantörer av sådan beställradio som finansieras med public service-avgift enligt lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst gäller även 2 kap. 1 § radio- och tv-lagen (2010:696).

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2023.

¹ Senaste lydelse 2010:722.

2 Förslag till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696)

Härigenom föreskrivs i fråga om radio- och tv-lagen (2010:696)

dels att 2 kap. 1 §, 16 kap. 3 och 4 §§, 17 kap. 3 § och 20 kap. 4 § och rubrikerna närmast före 2 kap. 1 § och 16 kap. 4 § ska ha följande lydelse, *dels* att det ska införas en ny paragraf, 17 kap. 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

Information om programföretag som sänder tv och leverantörer av beställ-tv

Information om leverantörer av medietjänster

1 §

Programföretag som sänder tv liksom leverantörer av beställ-tv ska se till att mottagare av deras tjänster alltid och på ett enkelt sätt har tillgång till

1. namnet på leverantören av medietjänster,
2. den geografiska adress där leverantören är etablerad,
3. uppgifter om leverantören, däribland e-postadress och webbplats, och
4. uppgifter om behörig tillsynsmyndighet.

För leverantörer av beställ-tv gäller även 8 § lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster.

En leverantör av medietjänster ska tillhandahålla information enligt andra stycket, om leverantören

1. sänder tv eller sökbar text-tv,
2. sänder kommersiell radio,
3. sänder ljudradio där inget tillstånd krävs,
4. sänder ljudradio där regeringen meddelar tillstånd,
5. tillhandahåller beställ-tv, eller
6. tillhandahåller beställradio som finansieras med public service-avgift enligt lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst.

Leverantören ska se till att mottagare av dess tjänster alltid och på ett enkelt sätt har tillgång till

1. namnet på leverantören,
2. den geografiska adress där leverantören är etablerad,
3. kontaktuppgifter, däribland leverantörens e-postadress och webbplats,
4. uppgifter om behörig tillsynsmyndighet, och
5. uppgifter om vem som är leverantörens ägare och om leverantörens ägarstruktur samt, i förekommande fall, ägarens organisationsnummer.

För leverantörer av beställ-tv och leverantörer av beställradio

som finansieras med public service-avgift enligt lagen om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst gäller även 8 § lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informations-samhällets tjänster.

16 kap.

3 §¹

Myndigheten för press, radio och tv har tillsyn över att programföretagen följer sådana villkor som har beslutats med stöd av 4 kap. 9 § 1–4, 6–9, 16 och 17, 11 kap. 3 § andra stycket 1–3, 5–8, 16 och 17 samt 13 kap. 9 § och 27 § första stycket 3.

Myndigheten för press, radio och tv har även tillsyn när det gäller bestämmelserna om

1. exklusiva rättigheter i 5 kap. 9 §,
2. tillgänglighet i 5 kap. 12 § om beslutet har fattats av myndigheten, och
3. lämpliga åtgärder i 9 a kap. 1, 3 och 13 §§.

Myndigheten har även tillsyn när det gäller bestämmelserna om

1. exklusiva rättigheter i 5 kap. 9 §,
2. tillgänglighet i 5 kap. 12 § om beslutet har fattats av myndigheten, och
3. lämpliga åtgärder i 9 a kap. 1, 3 och 13 §§.

Därutöver har myndigheten tillsyn över att en sådan leverantör av medietjänster som anges i 2 kap. 1 § första stycket följer bestämmelsen om tillhandahållande av information i 2 kap. 1 § andra stycket 5.

Konsumentombudsmannens tillsyn

Konsumentombudsmannen har tillsyn över att bestämmelsen om information i 2 kap. 1 § följs. Konsumentombudsmannen har även tillsyn när det gäller bestämmelserna om reklam i 8 kap. 7 § första stycket, 8 och 9 §§, 14 § första och andra styckena, 9 a kap. 10 och 11 §§ och 15 kap. 4 §.

Konsumentverkets tillsyn

4 §²

Konsumentverket har tillsyn över att en sådan leverantör av medietjänster som anges i 2 kap. 1 § första stycket följer bestämmelserna om tillhandahållande av information i 2 kap. 1 § andra stycket 1–4. Konsumentverket har även tillsyn när det gäller bestämmelserna om reklam i 8 kap. 7 § första stycket, 8 och 9 §§, 14 § första och andra styckena, 9 a kap. 10 och 11 §§ och 15 kap. 4 §.

¹ Senaste lydelse 2020:875.

² Senaste lydelse 2020:875.

17 kap.**3 §³**

Om ett programföretag som sänder tv eller en leverantör av beställ-tv inte lämnar information enligt 2 kap. 1 § tillämpas marknadsföringslagen (2008:486), med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen

Om en sådan leverantör av medietjänster som anges i 2 kap. 1 § första stycket inte lämnar den information som anges i 2 kap. 1 § andra stycket 1–4 tillämpas marknadsföringslagen (2008:486), med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

3 a §

Om en sådan leverantör av medietjänster som anges i 2 kap. 1 § första stycket inte lämnar den information som anges i 2 kap. 1 § andra stycket 5, får Myndigheten för press, radio och tv besluta om de förelägganden som behövs i enskilda fall för att bestämmelsen ska följas. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

20 kap.**4 §⁴**

Beslut av Justitiekanslern, Myndigheten för press, radio och tv, granskningsnämnden för radio och tv eller Konsumentombudsmannen om förelägganden som har förenats med vite enligt 17 kap. 10 §, 11 § första stycket, 12 och 13 a §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Beslut av Justitiekanslern, Myndigheten för press, radio och tv, granskningsnämnden för radio och tv eller Konsumentombudsmannen om förelägganden som har förenats med vite enligt 17 kap. 3 a §, 10 §, 11 § första stycket, 12 och 13 a §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Förelägganden enligt 17 kap. 10 §, 11 § första stycket 3, 4, 6 och 8 och 12 § gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2023.

³ Senaste lydelse 2020:875.

⁴ Senaste lydelse 2020:875.